

STICHTING WINGS TO VICTORY

AIRWAR MUSEUM / AIRMEN MEMORIAL ZEELAND

Crash No 43

BF-110

13-05-1940

Vlissingen

Voortdurende afweer door de luchtdoelartillerie.

Hoewel de Luftwaffe op deze dag minder prominent in het Zeeuwse luchtruim aanwezig zou zijn, verschenen toch met enige regelmaat Duitse vliegtuigen in de omgeving van de 16de luchtdoelbatterij.

Zij werden – voor zover zij binnen schootsbereik kwamen – direct onder vuur genomen.

Kapitein Broekman moest echter wel de grootst mogelijke zuinigheid met de munitie betrachten aangezien aanvulling van de voorraad kon worden uitgesloten.

Aan het eind van de dag beschikte de batterij nog over 524 brisant granaten.

Bij de 109de. Batterij Luchtafweer spreekt het dagboek voor zichzelf! Wel sneuvelde hier een militair van deze batterij tijdens een strike vanaf geringe hoogte op deze batterij.

Oorlogsdagboek 16de. Batterij Luchtafweer.

Gedurende de dag bijna voortdurende activiteit der luchtmachten waarbij Duitse toestellen regelmatig werden beschoten. Doordat geen uitzicht bestaat op aanvulling munitie wordt met de aanwezige voorraad noodgedwongen grote zuinigheid betracht.

Om 1115 uur drie Blenheims, die een Heinkel 111 vervolgen; twee Blenheims keren terug.

Om 2015 wordt een met brandende navigatielichten vliegende Heinkel 111K door ons bevuurd.

In de nabijheid gelegerde Franse troepen melden dat de om 1600 en 1715 bevuurde Heinkels zijn neergestort.

Oorlogsdagboek 109de. Batterij Luchtafweer.

Deze dag kenmerkte zich door een dichte bewolking, welke vrij laag hing.

Omstreeks 1000 uur doken plotseling drie Duitse bommenwerpers van Heinkel type¹ uit onder de bewolking en deden een directe aanval op de batterij teneinde deze – aangezien blijkbaar teveel verliezen door de werking daarvan werden geleden – buiten gevecht te stellen. Zij vlogen hiertoe vijfmaal over de batterij heen op een hoogte van ongeveer 100 meter. Driemaal wierpen zij in totaal 12 bommen af van ongeveer 50 kilogram en tweemaal raseerden(?) zij de stelling met mitrailleurvuur.

De batterij verdedigde zich zo goed mogelijk met stukkenvuur, afgegeven door de vuurmonden en mitrailleurvuur door de twee mitrailleurs Spandau (Berlin 1917). Aangezien één van beide mitrailleurs door een weigering spoedig uitviel, werd helaas geen resultaat bereikt hoewel een ieder op zijn post bleef.

Dank zij de zeer goede dekking – aangebracht om de stukken en de vuurleidingsgroep – viel slechts één dode te betreuren. Korporaal Th.Schot werd door twee mitrailleurkogels dodelijk in zijn buik getroffen!

Nu de stelling van de batterij dus blijkbaar verkend was, werd terstond naar een wisselstelling omgezien (opgemerkt zij dat, hoewel de batterij reeds ruim een jaar als zelfstandig onderdeel onder de wapenen was, de oorlogsstelling eerst 14 dagen te voren bekend gemaakt en betrokken was).

Deze werd gevonden ongeveer 500 meter meer naar het oosten in een boomgaard. De nieuwe opstelling werd bij het aanbreken van de nieuwe dag betrokken.

Een succes voor de mitrailleurpelotons.

Het 73ste. en 74ste.Pel.Lu.Mitr. beleefden op deze dag hun finest hour! Het moreel, dat aanvankelijk was gedaald als gevolg van de aanhoudende beschietingen, veerde op na het neerschieten van een aanvallende Messerschmitt Zerstörer.

Deze machine - een Bf 110C van 5./ZG 1 - maakte, zoals reeds weergegeven, deel uit van een grotere formatie. Na haar uitvoerende taken te hebben volbracht (het escorteren van Heinkels, die de scheepvaart op de Westerschelde bombardeerden) besloot de piloot – wellicht in een overmoedige bui – in duikvlucht een koopvaarder te mitrilleren.

Zoals bekend hadden Franse troepen een Hotchkiss afweerbatterij geplaatst op het fort de Ruyter ten oosten van Vlissingen. Deze batterij opende met haar zes stukken als eerste het vuur met – kort daarna – de mitrailleurs van het 73ste. en 74ste. peloton. Een bij een kustbatterij opgestelde mitrailleur opende eveneens het vuur! De Messerschmitt werd getroffen en raakte uit balans waarna Hauptmann Roderich Küppers het zware vliegtuig niet meer uit zijn duikvlucht kon optrekken.

Het toestel raakte het dak van het station. Na een korte stilte explodeerde het vliegtuig waarna het volledig uitbrandde.

In de omgeving van Veere was op 13 mei weinig activiteit van de Luftwaffe te bespeuren. 's Avonds tegen negen uur namen de mitrailleurs van het peloton - zonder resultaat overigens - nog een vijandelijke bommenwerper onder vuur. Ook hier werd 's avonds laat een verplaatsing doorgevoerd. Een nieuwe opstelling werd betrokken op de hoge verdedigingswal van het stadje. Deze nieuwe opstelling bood het voordeel dat nu zowel op grond als op luchtdoelen kon worden gevuid.

Berging van de stoffelijke resten.

Van de Zerstörer bleef niets anders over dan wat brandende wrakstukken. Hptm. Roderich Küppers en zijn marconist/boordschutter Fw. Erhard Behrend waren om het leven gekomen.

Een ploeg van het Rode Kruis onder leiding van Dr. Jens was snel ter plaatse maar het was onmogelijk om de brandende machine, waarvan een gedeelte achter het station was gevallen, te naderen temeer daar de kans op ontploffingen groot was. Eerst in de loop van de avond slaagde men er met veel moeite in om de zwartgeblakerde en kromgetrokken lijken – iets zwarts met flarden van kleding en een afschuwelijke lucht verspreidende massa, dat inderdaad een gedeelte van een lichaam bleek te zijn – uit de nog rokende puinhopen te slepen. De rechterarm van Roderick Küppers was voor zijn verkoelde hoofd gebogen als wilde hij het naderende onheil nog afwenden.

Er zat niets anders op dan de arm ter plaatse te amputeren daar anders het deksel niet op de kist kon worden geplaatst. De Rode Kruis helpers hadden het er maar moeilijk mee.

De stoffelijke resten van Erhard Behrend werden op 14 mei op de Noorder begraafplaats te Vlissingen ter aarde besteld. Die van Küppers volgden op 15 mei.

De wrakstukken van de Messerschmitt werden later door de Duitsers overgebracht naar Het Eiland, waar ze achter een schutting terecht kwamen. Hier lagen ook al de resten van de Franse Potez 63, die in de Verkuyl Quakkelstraat was neergestort.

Later werden alle wrakstukken weggehaald en afgevoerd naar – waarschijnlijk – het Zerlegebetrieb in Utrecht.

Duitse Messerschmitt Bf 110C op het oude station.

Uit concept Hans van Soest.

Op de uitgestrekte vlakte van het vliegveld van Krefeld stonden de Bf 110's in de trillende hitte van de meidag . De bemanningen zaten zwetend in een houten barak en hoorden de instructies voor de komende aanval. Ze droegen de zomeruitrusting van de Luftwaffe, een bruinachtige overall met ritssluitingen en kniezakken en een linnen vliegkap.

Even later liepen ze naar hun vliegtuigen en klommen in de cockpit. Hauptmann Küppers en zijn marconist Feldwebel Behrend zaten als eerste in hun Messerschmitt. De kap van plexiglas klikte in de vergrendeling en de veiligheidsriemen werden vastgemaakt. Behrend stak de plug van zijn koptelefoon in de contactdoos en drukte de twee helften van de keelmicrofoon tegen elkaar.

“Alles in orde?”, vroeg de Hauptmann. Zijn stem klonk vreemd, wel enkele tonen lager dan normaal. “Alles in orde!”, zei Behrend. Het zweet liep met een straaltje langs zijn gezicht, het was heet als een broeikas onder het plexiglas.

Met een schor gebrul sloegen de twee Daimler-Benz 601A-1 motoren aan waarna de Zerstörer naar het begin van de startbaan taxiede. Küppers laat de motoren op volle toeren draaien terwijl hij de wielen afremt. Nog één keer keek Küppers alle instrumenten langs; oliedruk, magneten, temperatuur, alles klopte.

Met vol gas begon hij het vliegtuig te rijden, eerst langzaam, dan hoe sneller hoe sneller. De staart kwam met een ruk omhoog en dan was het zover: de met munitie en brandstof afgeladen Messerschmitt vloog!

Küppers schoof het zijraampje zover mogelijk open, de luchtstroom brulde erlangs en de temperatuur werd wat dragelijker. Behrend veegde met een schone zakdoek zijn zonnebril schoon en wreef zijn bezwete voorhoofd af. Het vliegtuig stijgt langzaam tot een hoogte was bereikt van 1200 meter. De temperatuur was hier bijna tien graden lager dan op de grond; de koers was west.

Feldwebel Behrend had de beschikking over een mitrailleur MG15 met een kaliber van 7,9 mm en een voorraad van 750 patronen waarmee hij alleen in achterwaartse richting kon vuren.

Zijn zitplaats was draaibaar in de vliegrichting en boven zijn hoofd bevond zich de antennemast, waar vandaan twee draden naar de kielvlakken liepen. Aan de rechterkant zat een kleine blauwe cylinder met een messing kraan, de zuurstoffles. Vanaf deze fles liep een dikke geribbelde slang naar het zuurstofmasker. Dit kon aan de vliegkap vastgehaakt worden.

In de vliegkap zat ook de koptelefoon ingebouwd.

Hauptmann Küppers beschikte over aanzienlijk meer vuurkracht. In de neus van de Messerschmitt waren vier mitrailleurs MG17 geplaatst met in totaal 1000 patronen. Dan waren de schroefassen van de twee motoren hol en hierdoor vuurden twee MG FF kanonnen van 20 mm met 90 granaten per kanon; al met al een formidabele bewapening!

De lucht was erg helder en het horizontale zicht was minstens 30 kilometer. Behrend genoot van de vlucht; met zijn 28 jaar was hij al een beetje een oudgediende. Voortdurend hield hij de lucht in de gaten. Van de Nederlandse luchtmacht had hij wel niet veel meer te vrezen maar Frankrijk was niet ver en je kon het nooit weten! Toen kwam Vlissingen in zicht, havens en een paar schepen op de rede.

Hauptmann Küppers klapte de lip, die bovenop de stuurknuppel zat, naar voren; nu kwam de afvuurknop voor de mitrailleurs vrij terwijl de lip fungeerde als trekker voor de 20 mm

kanonnen. Küppers schoof het zijraampje dicht en liet de Messerschmitt over een vleugel wegvallen. In de duikvlucht zag hij zijn doel snel groter worden en zijn vingers waren gereed om de gehele vuurkracht van zijn vliegtuig los te laten.

De Fransen hadden bovenop fort de Ruyter een batterij 2,5 cm luchtafweer opgesteld en deze stukken openden het vuur. Achter het fort, bij de stokoude kanonnen van de kustartillerie, zat korporaal van de Broeke achter zijn watergekoelde Vickers mitrailleur waarmee hij lange vuurstoten afgaf op de duikende Messerschmitt. Het 74ste. Peloton Luchtdoelmitrailleurs op de havendam achter het gebouw van het KNMI, het 73ste. Peloton op het dak van het gebouw van de Mij. Zeeland; alles schiet vuur en vlam op het Duitse toestel en dan gebeurt het: de Messerschmitt raakt uit balans en trok niet meer op uit zijn duikvlucht.

Met loeiende motoren sloeg het Duitse vliegtuig tegen het dak van het oude station. Even was het stil, dan stroomde de benzine over de gloeiende restanten van de motoren en met een hoge steekvlam en een doffe klap vloog de Messerschmitt in brand.

Jan Alewijnse, die op de fiets op weg naar huis was, zag het vliegtuig recht op zich afkomen. Hij sprong van zijn fiets en liet zich op de grond vallen. De brand was zo hevig, dat hij niet in de buurt van het vliegtuig kon komen. “Er stond een geit aan een ketting op een stukje grasland; dat beest schreeuwde van angst en daarom heb ik die geit losgemaakt en een eind verder neergezet”.

Dit was het einde van deze Messerschmitt Bf 110 - een Zerstörer, die in 1939 bij de Gotha'er Wagonfabrik, afdeling vliegtuigbouw met als bouwnummer 3.10025-43L en onder tekeningnummer B.110-54 gebouwd was. Het vliegtuig behoorde tot het Zerstörer Geschwader 1 (ZG 1).

Eerst geruime tijd later kon men het toestel benaderen. Het was de taak van de mensen van het Rode Kruis om de lijken te bergen en zodoende gingen Dr. Jens en een helper op weg. Met veel moeite weten ze de zwart geblakerde lijken uit de gloeiende puinhoop te halen. De schildwacht, die bij het toestel stond, keek even toe en ging dan een heel eind verder staan.

De tanden van Küppers grijnzen wit in zijn verkoelde hoofd en zijn rechterarm is voor zijn hoofd gebogen, als wilde hij op het laatste moment het dreigende onheil nog afwenden. Er zat niets anders op dan terplaatse de arm af te zagen omdat het lijk anders niet in de kist kon.

Dokter Jens had het er moeilijk mee: “Ook deze mensen hebben een vrouw, vader of moeder gehad”.

Hauptmann Roderick Küppers en Feldwebel Erhard Behrend werden op de algemene begraafplaats van Vlissingen ter aarde besteld. De wrakstukken van de Messerschmitt werden later door de Duitsers overgebracht naar het Eiland waar ze achter een schutting naast het huis van Loek Meier gelegd werden.

Hier lagen reeds de overblijfselen van de Franse Potez, die in de Verkuyl Quakkelstraat neergestort was.

Later werden alle wrakstukken door de Duitsers weggehaald en afgevoerd naar Duitsland, waar ze onge-twijfeld weer in de smeltkroes beland zijn voor nieuwe Heinkels of Messerschmitt's of Junkers.

ⁱ Niet uit te sluiten is echter dat het hierbij ging om Bf 110's van II./ZG 1, die als opdracht hadden om troepenbewegingen op Walcheren en Zuid-Beveland te bestoken. Na terugkeer werd onder andere gerapporteerd dat een luchtdoelbatterij met succes was gebombardeerd.